

מסורת הש"ס

(א) הא אמר תר פליגי בש"ל
(ב) פסחים (ג) בכ"ק (ד) ת"ח
(ה) ט"ז (ו) ז' (ז) ר"ה (ח) ט"ז
(ט) ז' (י) ז' (יא) ז' (יב) ז' (יג) ז'

הגהות הב"ח

(א) נב' ועוד הוא מר הוא
דאמר מסתמי: (ב) ת"ח
ד"ה לעפתייהו וכו' אין לו
אלא דפסקי נטל פסוק:
(ג) במ"ד דגני מערבא
קאמר דלדידהו לא וכו' דלי
ועין הי' זבניהו ועני:

מוסף רש"י

בעל חוב. של פסוק. חזון
וגובה. חזון. חזון. חזון
נפלה להם חזון כדכתיב
(יחזקאל כ"ג)

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קכה.

עין משפט
גר מצוה

מ"ט מעות דלא. שקיל כהו ככור פי שנים ודאי היינו טעמא דידן משום
דלאו הני מעות כו': לאו הא קרקע שבק אנוהון. דאי הוה צעי ליה
הוה מסלק ליה כווי: ועוד האמר [מר]. רבה דלאמר צענדל דהיא
כנתא דהיא לה נתן כן צנה הגאולה לבעל ורואיה הוה היא צנה לירושא
ומתה היא צנה ואמ"כ מתה הסכתא
ואתא בעל וקא צענ ירושת הוקנה
כילוי אשמו קיימת ושלחו מתם דהיינו
צני מערבא שאין הבעל נוטל משום
דהו הנהו קרקעות ראוין לאשמו אם
מתום הוקנה צחיהו והרי מתה היא
צניי הוקנה ואין הבעל נוטל כראוי
כדמוחזק ואמר רבה מסתבר טעמא
דצני מערבא דלאן הבעל יורש דהוה
ליה ראו ולא מוחזק לנת של זמן
שהוקנה צחיהו אין לנת כהו כלום
שחרי אם מכרה הוקנה הנכסים צניי
הנת ממכרתה קיימת כן אלו נכסי
הלוה אע"פ שראויין לה לנת המלוה
חובו מהן כיון שלא הגישו ליה המלוה
מחיים ראוין לה דהא אי הוה צני ליה
הוה זכין וזמן ומסקל ליה לרלוה צווי

לשעמייהו דבני מערבא קאמר' ולא סבירא א"ן. פ"ה דצני רב
נחמן וצני רבה סבירא מריויהו אליבא דנפשייהו דצני
גבו קרקע וצני גבו מעות אין לו והא דקאמר רב נחמן דבע"מ חזר
וגובה אותה מהן היינו כדמפרש (י) (רבה) משום דר' נתן ולפירושו הא
דפסקי לעיל רב נחמן כרבי היינו דוקא
כשגב ולא כמלוה וקשה דלרב נחמן
עיקר המירון דמשני לדידה חקר מן
הספר דלא משני מדי מההוא דיתומין
שגבו כחובת אביהו ועוד דכפרק שזר
שגב ד' ו' (ב"ק דף מג.) ה"ל למיפסק
ולוקמה צין לרבה צין לרב נחמן צין
גבו מעות צין גבו קרקע ומיהו זה י"ל
שהיה צין להאריך דלא דבר רבה
ורב נחמן כהדיא צין גבו קרקע צין
גבו מעות אין לו (ו) דכפרק גט פשוט
(לקמן דף קעה): מוכח מההוא דסבר
רבה שענדל לאו דלאורייתא קאמר
דסבר רבה אליבא דנפשיה דצני גבו
קרקע צין גבו מעות אין לו להכי משקשה
כקאר ובפשיטות ממה שדברו כהדיא
רב רב נחמן ור"מ מפרש לטעמא

רבינו גרשום
קשיא כו' ועוד. היכי כתיב
אמרתו קרקע שו' הא רב
וליה הלכה ט פתח שמי
נד טושיע ח"ת סימן ק
ספ"ה:

או בקרקע אחרת חזן מוז הלך הא קרקע הוה ליה ראו ואין הנכור
נוטל כראוי פי שנים: ועוד. קשיא אחרת לרב נחמן דחשיב מעות
מוחזקות טפי מקרקעות הא איפכא הוה ליה למימר משום דקרקע של
זה או מוחזק טפי למלוה דהא הוא דלאמר משום רבה בר אבהו יתומים
צני מלוה שגבו קרקע מן הלוה כחובת אביהו בע"מ של אביהו שנתמייב
לו אביהו מעות חזר וגובה אותה מהן ואם לא היה מוחזק ביד אביהו
צחיהו צין יכול בע"מ לגבותו והלא אילו קנו היתומים אחר מיתת אביהו
קרקע מי יכול לגבותו והלא משנה שלמה שנינו בכורות (דף נג.) שאין
האשה נוטלת כחובתה כראוי ובע"מ כיוצא בו ומגלגלו דימתי לא
משמעדי לבע"מ כן כחוב צניי רבינו חננאל: לטעמייהו דבני מערבא
אמר' וכן לא סבירא לן. ושיעורא הוא דקמשני רבה אהו ורב נחמן לא
סבירא לן דבני מערבא דשלחו מתם כלל אלא כרז יהודה ארבע שמואל
דאמר (קד): אליבא דרבנן אין הנכור נוטל פי שנים כמלוה ודכפרק' נמי
הלכתא לקמן (ע"ב) לא שגב גבו מעות לא שגב גבו קרקע אין הנכור נוטל
פי שנים. ואפי' לרב נחמן דלאמר יתומים שגבו קרקע כחוב אביהו בע"מ
חזר וגובה אותה מן אפי' מודה דלגבי ככורה לא חשיב קרקע הלוה
מוחזק למלוה ולא שקיל בה ככור פי שנים כדפסקין הלכתא לקמן (ע"ב)
והכו היינו טעמא דרב נחמן דמפרש בפסחים צ"כ כל שעה (א) דלימכר
(שם ל:) בע"מ אבי אמר למפרע הוה גובה רבא אמר מכאן ולהבא הוה גובה
דלא חשיב מוחזק אלא משעת גבייה ואילך וכדמפרש התם טעמא דרבא
כיון דליוה ליה ליה זוי הוה מסלק ליה זוי אשתכח דהשתא הוה דקא
עין ומומדין לרבה מאל דלאמר רב נחמן אמר רבה בר אבהו יתומין
שגבו קרקע כו' אי אחרת בשלמא למפרע הוה גובה אשמו להכי חזר
וגובה אותה מהן כדמאן דבני ליה מחיים דאזוהון דמי אלא אי אחרת
מכאן ולהבא הוה גובה לא יחא אלא כוין יתמי ואילו קנו יתמי נכסי
מי משמעדי לבע"מ רבנן דלא שקיל התם דלאמר להו בע"מ דאזוהון כי מי
דמשעבד ליה הוה ליה לזכוון ה"ג משעבד לדידי מדר' נתן כו' וההוא
שיעורא דמסכתא הוה דהא רבא דהלכתא כוומיה לגביה דאבי הוה משני
לשא דרב נחמן הכי הלך אפי' ר"ג לא חשיב לקרקע של ליה מוחזק
למלוה עד שחבא ליה משום דאי הוה צני הוה מוצין ליה עד השתא
שגבא דממילא אחר רבנן דלא שקיל מלוה מיבעי אלא לדידהו בקרקע
מעות יש לו לטעמייהו דבני מערבא קאמר דלאורייתא דרבנן דנוטל
כמלוה פי שנים דחשיבין לה מוחזקת למלוה ואתא רב נחמן למימר לדידי
לא שגב גבו קרקע לא שגב גבו מעות אין לו דק"ו הוה כדאמרן לעיל (קד):
שגבא דממילא אחר רבנן דלא שקיל מלוה מיבעי אלא לדידהו בקרקע
מודו לי מיהא דלא שקיל דהאי ארעא לא שגב להו אזוהון כדאמרין
לקמן (ע"ב) שלחו מתם הלכתא כרז ענ דפריש רבה טעמייהו דאי קדים
כנתא כו' דמתה שמעי' דלא חשיב צני מערבא לקרקע של ליה
מוחזק למלוה הלכך האי שלחו מתם דלעיל (קד): מיבעי לן לאוקמי צמעות
ולא בקרקע דלא חשיב דבני מערבא אצני מערבא ומשום הכי אמר
רב נחמן גבו קרקע אין לו גבו מעות יש לו ומיהו לא סבירא ליה אלא
צין קרקע צין מעות אין לו כדפריש'. ורבה נמי לטעמייהו דבני מערבא
קאמר לדידי ל"ש מעות לא שגב קרקע אין לו כדכרז יהודה אמר שמואל
דהא לא היה אבוהון מוחזק לא כהאי קרקע ולא כהאי מעות מיהא צני
מערבא כיון דחשיבי ל' מוחזק כמלוה ויטול צה הנכור פי שנים איכא
למימר דבגבו קרקע הוה דקאמר' דיש לו דדמי מוחזק טפי
ממעות דהא אשתעבד ליה מיהא צחיו אכל הני מעות לאו
אישמעבדו ליה כלל ובגבו מעות מודו לי דאין לו והאי דשלחו מתם
דבני מערבא כו' התם ודאי דצין הוה דלא ירית בעל דה"ל ראו לגמרי
ולא אשתעבד לא לבעל ולא לאשמו הני נכסי דוקנה כלל שחרי
לא לוחתה מן הצת ומן בעלה כלום ואי קדים כנתא חזנא וצנייה
צוני אכל נכסי ליהו כיון דמשמעדי
למלוה ואי צין לא וצניי ויכול לטרופי מן הלוקחות הרי הן
כמוחזקין בידי ויסקל צהו ככור פי שנים אכל גבו מעות ודאי
אין לו:

דבני מערבא קאמר' ולא סבירא לן הכי אלא לדידי צין גבו קרקע צין
גבו מעות אין לו כדלאמר גבי האי כנתא דאפי' גבו קרקע אין לו כ"ש
גבו מעות וכן מוכיח צ"כ גט פשוט דלרבה צין גבו קרקע צין גבו מעות
אין לו כיון דשענדל לאו דלאורייתא ויהא דלאמר רב נחמן קשיא לו לאליבא
דבני מערבא דלאורייתא הנכור נוטל פי שנים כמלוה ומסתבר ליה טפי
לאוקמי בקרקע ולא צמעות והא דלאמר צני מערבא גבי כנתא דהו
ראוי אע"פ דהו קרקע היינו משום שהבעל לא היה מוחזק מעולם ולא
היה לו ולאשמו שום חוב מעולם על הכנתא שישמעבד לו הקרקע ולכן
הו ראו אלא גבי צמעות הו מוחזק אפי' לא יוכל לטרופי אש מכר כיון
אש שטר חוב הו שלא כצחיות מ"מ היכא דלא מכר הו מוחזק כיון
שהיה משעבד לו כחובו והא דקאמר רבה טעמא משום דאי קדמה
כנתא חזנא וצנייה וצנייה לאו אליבא דבני מערבא (ו) דלדידהו צנייה
מלה צניי כדפריש' אצני טעמא דנפשיה קאמר לדידי' אפי' כמלוה
הו ראו משום דאי צין הו צניי ועו"ל דלרבה אפי' אי צין לא הו
וצנייה וצניי הו ראו וגבי האי כנתא דוקא לריך להאי טעמא משום
דסבר רבה כל האומר אחריו כאומר מעשיו דמי והו כאליו הו
מוחזק מעיקרא אלא משום דאי קדמה חזנא דהו וצנייה וצניי הו
דהו ראו אלא צני מערבא ליה להו כדלאמר מעשיו דמי מעטס
דצנייה וצניי לא הו חזבו ראו כדלאמר גבי מלוה אלא סבירא דלאו
כאומר מעשיו דמי ולא הומוק צו מעולם ורב נחמן סבר צין גבו
קרקע צין גבו מעות יש לו כמו שהביא אביי מההוא דיתומין שגבו
קרקע וצנייה וצנייה וצנייה וצנייה וצנייה וצנייה וצנייה וצנייה וצנייה
רבא משום דר' נתן דלרב נחמן אליבא דנפשיה ודאי סבר דאפי' גבו
קרקע יש לו והא דקאמר גבו קרקע אין לו היינו אליבא דבני מערבא
דלאמר גבי כנתא דקרקע הו ראו וצנייה וצנייה וצנייה וצנייה וצנייה
קרקע יש לו כרז נחמן וגבי כנתא היינו טעמא דלא נשמעבד לבעל
הקרקע ולא הומוק צו מעולם ו"ל סבירא ליה לרב נחמן דמפלגי צני
מערבא צין גבו קרקע לגבו מעות מדלא קאמר הנכור נוטל פי שנים
כמלוה צין גבו קרקע צין גבו מעות מסתברא ליה לרב נחמן דטפי הו
מוחזק צמעות מבקרקע וצ"מ כפרק שזר שגב ד' ו' (ב"ק דף מג.)
פריך ולוקמה לרבה בגבו מעות ור"ג בגבו קרקע ומשני ה"מ לבני
מערבא וכו' קאמר' אינהו בגרושה כרבי דחשיב מלוה מוחזק לכך
אוקמה בגרושה השתא לפ"מ לרבנן נמי לריך לאוקומי בגרושה
לר"ג דאית ליה צין גבו קרקע צין גבו מעות יש לו ו"ל דנקט כרבי
משום רבה דלדידהו דסבר צין גבו קרקע צין גבו מעות אין לו א"כ
לאוקמי בגרושה אלא לרבי והוה מצי לרבה לאוקמה בלא גרושה וכרבי
(א) וכן לפ"ה הוה מצי צין רבה וצין ר"ג לאוקומי בלא גרושה וכרבנן אלא
דיחא ליה ליבא אפי' לרבי ור' יעקב דלאורייתא חריך לפירוש
הקובע' לא הוה מצי לאוקמי כרבנן דרבה ור"ג אליבא דר"ל דלאמר
לא אמר ר"ע דלא ירית לה בעל אלא כדכפר שאתי משתלם אלא
לאחר מיתה אכל שאר נוקין ירית לה בעל ואליבא דדידהו אליטעריבו
ליה לשגויי האי דקמתי הכה אשה וילאו לדידהו דלא ירית בעל בגרושה
כו' ולא מצי לאוקמי כרבנן ובלא גרושה דלא"כ שום נוקין לא ירית
בעל דהא צין גבו קרקע צין לא גבו אין לו ור"ל קאמר
דשאר נוקין ירית והיינו ע"כ כרבי:

קשיא כו' ועוד. היכי כתיב
אמרתו קרקע שו' הא רב
וליה הלכה ט פתח שמי
נד טושיע ח"ת סימן ק
ספ"ה:

לדידי
קשיא כו' ועוד. היכי כתיב
אמרתו קרקע שו' הא רב
וליה הלכה ט פתח שמי
נד טושיע ח"ת סימן ק
ספ"ה: